

ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMIDA TA'LIM MENEJMENTINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASOSLARI

Ergasheva Maftuna Abdukarim qizi

maftunaergasheva716@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tezisdagi zamonaviy ta'lim tizimida ta'lim menejmentining o'rni, uni takomillashtirishning pedagogik va psixologik asoslari tahlil qilingan. Ta'lim sifatini oshirish, pedagoglar faoliyatini samarali boshqarish, ta'lim muassasasida sog'lom psixologik muhitni shakllantirish hamda zamonaviy boshqaruv yondashuvlaridan foydalanish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, ta'lim menejerining kasbiy kompetensiyasi, liderlik qobiliyati va jamoa bilan samarali muloqotining ta'lim samaradorligiga ta'siri yoritilgan. Ta'lim jarayonini boshqarishda inson omili, motivatsiya va individual-psixologik xususiyatlarni hisobga olish muhimligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim menejmenti, pedagogika, psixologiya, ta'lim sifati, boshqaruv, pedagogik jamoa, liderlik, motivatsiya, kompetensiya, ta'lim samaradorligi, psixologik muhit.

Аннотация. В данной тезисной работе рассматривается роль образовательного менеджмента в современной системе образования, а также педагогические и психологические основы его совершенствования. Особое внимание уделяется повышению качества образования, эффективному управлению деятельностью педагогов, созданию благоприятного психологического климата в образовательной организации и использованию современных подходов к управлению. Также раскрывается влияние профессиональной компетентности руководителя, лидерских качеств и эффективного взаимодействия с коллективом на результативность образовательного процесса. Обосновывается необходимость учета человеческого фактора, мотивации и индивидуально-психологических особенностей участников образовательного процесса.

Ключевые слова: образовательный менеджмент, педагогика, психология, качество образования, управление, педагогический коллектив, лидерство, мотивация, компетентность, эффективность образования, психологический климат.

Abstract. This thesis examines the role of educational management in the modern education system and the pedagogical and psychological foundations of its improvement. Particular attention is paid to improving the quality of education, effective management of teachers' activities, creating a positive psychological climate in educational institutions, and applying modern management approaches. The study also highlights the influence of

professional competence, leadership qualities, and effective communication of educational managers on the effectiveness of the educational process. The importance of considering human factors, motivation, and individual psychological characteristics in educational management is substantiated.

Keywords: educational management, pedagogy, psychology, education quality, management, teaching staff, leadership, motivation, competence, educational effectiveness, psychological climate.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimining rivojlanishi va uning jamiyat talablariga moslashishi ko'p jihatdan ta'lim menejmentining qay darajada samarali tashkil etilganiga bog'liq. Ta'lim menejmenti faqatgina ta'lim muassasasining kundalik faoliyatini boshqarish emas, balki uning istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilash, mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish, pedagoglar faoliyatini muvofiqlashtirish hamda ta'lim sifatini muntazam takomillashtirib borishni nazarda tutadi. Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy rahbar boshqaruv jarayonida pedagogik va psixologik bilimlardan samarali foydalana olishi zarur. Ta'lim menejmentining samaradorligi, avvalo, to'g'ri rejalashtirishdan boshlanadi. Ta'lim muassasasining maqsad va vazifalari aniq belgilanib, ularni amalga oshirishning izchil mexanizmlari ishlab chiqilishi lozim. Rejalashtirish jarayonida ta'lim oluvchilarning ehtiyojlari, pedagoglarning kasbiy salohiyati, mavjud moddiy-texnik imkoniyatlar va zamonaviy ta'lim tendensiyalari hisobga olinadi. To'g'ri tashkil etilgan rejalashtirish keyingi boshqaruv jarayonlarining izchil kechishiga va kutilayotgan natijalarga erishishga zamin yaratadi.

Boshqaruv jarayonida pedagoglarning faoliyati alohida ahamiyatga ega. Chunki ta'lim sifatini bevosita ta'minlovchi asosiy subyektlardan biri o'qituvchidir. Shu sababli ta'lim rahbari pedagoglarning kasbiy rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi, ularning yangi metod va texnologiyalarni o'zlashtirishini qo'llab-quvvatlashi hamda ilg'or tajribalarni amaliyotga joriy etishga imkon berishi kerak. Pedagogning o'z ustida ishlashi va muntazam ravishda malakasini oshirib borishi ta'lim jarayonining mazmuni va sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim menejmentining pedagogik jihati aynan ta'lim-tarbiya jarayonini ilmiy asosda tashkil etish bilan namoyon bo'ladi. Rahbar pedagogik jamoaning metodik ehtiyojlarini o'rganishi, o'qituvchilar o'rtasida tajriba almashish muhitini shakllantirishi va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llashni rag'batlantirishi lozim. Ayniqsa, ta'lim jarayonida individual yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, interfaol metodlar va innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim oluvchilarning faolligini oshirishga yordam beradi.

Boshqaruvning pedagogik samaradorligi psixologik muhit bilan ham bevosita bog'liq. Ta'lim muassasasidagi sog'lom psixologik muhit pedagoglar va ta'lim oluvchilar o'rtasidagi munosabatlarning ijobiy shakllanishiga xizmat qiladi. Agar jamoada o'zaro hurmat, ishonch, hamkorlik va ochiq muloqot mavjud bo'lsa, xodimlarning mehnatga bo'lgan munosabati ham ijobiylashadi. Aksincha, doimiy bosim, adolatsiz munosabat va muloqotning yetarli emasligi pedagoglarning motivatsiyasini pasaytirib, ularning kasbiy faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli zamonaviy ta'lim menejerining psixologik kompetensiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Rahbar jamoa a'zolarining individual-psixologik xususiyatlarini tushunishi, ularning ehtiyojlarini inobatga olishi va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nizolarni o'z vaqtida aniqlab, konstruktiv tarzda hal eta olishi kerak. Bunda samarali muloqot, tinglash madaniyati, hissiy barqarorlik, empatiya va murosaga kelish qobiliyati boshqaruv samaradorligini oshiruvchi muhim omillar hisoblanadi.

Ta'lim menejmentida motivatsiya masalasi ham alohida o'rin tutadi. Pedagogni faqatgina moddiy rag'batlantirish orqali uning yuqori natijalarga erishishini ta'minlash mumkin emas. O'qituvchining mehnatini e'tirof etish, uning fikr va tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, kasbiy o'sishi uchun imkoniyat yaratish, jamoada munosib o'rin egallashiga sharoit yaratish ham kuchli motivatsion omillardandir. O'z faoliyatining qadrlanayotganini his qilgan pedagog o'z kasbiga mas'uliyat bilan yondashadi va ta'lim jarayoniga ko'proq ijodiy yondash

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'lim tizimida ta'lim menejmentini takomillashtirish ta'lim sifatini oshirishning muhim shartlaridan biridir. Samarali boshqaruv pedagogik, psixologik va tashkiliy yondashuvlarning o'zaro uyg'unligini talab qiladi. Ta'lim rahbari yuqori darajadagi boshqaruv ko'nikmalariga ega bo'lish bilan birga pedagogik jarayonni chuqur anglashi va jamoaning psixologik xususiyatlarini hisobga olishi lozim. Ta'lim muassasasida sog'lom psixologik muhitni yaratish, pedagoglarni rag'batlantirish, ularning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, zamonaviy texnologiyalardan oqilona foydalanish va demokratik boshqaruv tamoyillarini joriy etish ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shunday ekan, ta'lim menejmentining zamonaviy modelini shakllantirishda pedagogika va psixologiya fanlarining ilmiy yutuqlaridan kompleks foydalanish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 2006.
2. Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2004.
- 3 . Mavlonova R., To‘rayeva O., Holiqberdiyev K. Pedagogika. – Toshkent: O‘qituvchi, 2001.
4. G‘oziyev E.G‘. Umumiy psixologiya. – Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2010.
5. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2008.
6. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

